

De

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

Jeugdwerk 3.0

*De tirannie
verdrijven*

Huisbezoek

Jeugdleider: leraar en leerling

Drinken uit de bron – een bron van levend water zijn

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredacteur),
drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur),
drs. Bram Beute, prof. dr. Ad de Bruijne,
drs. Janneke Burger - Niemeijer, dr. Hans Schaeffer
Brede redactie Kernredactie plus prof. dr. Erik
de Boer, prof. dr. Sander Griffioen, prof. dr. Gert
Kwakkel, Jan Westert

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie,
Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat
met (abonnementen)administratie te maken
heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar
De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie |
www.idd.nu

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie

De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 90

Advertenties

Nico Postuma, tel. 0341 - 84 21 47,
tel. 06 - 139 959 05 /// adverteren@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen

€ 52,50 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-
- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar
bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en
slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99.

*Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.*

www.dereformatie.nl

EEN EIGEN HUIS

TEKST: AD DE BRUIJNE, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Onmiddellijk geef ik het toe: ik heb gemakkelijk praten en ook nog boter op mijn hoofd. Sinds ik docent in Kampen ben, bezit ik een eigen huis. Nou ja, bezit, ik heb het geleend. Tegelijk beweer ik tegenwoordig dat predikanten beter maar geen eigen huis kunnen hebben. Ik zeg dat sinds kort ook tegen de studenten. Dus lijkt het me eerlijk het ook maar eens op te schrijven. Sinds de jaren '90 kregen predikanten vaak het advies een eigen huis te kopen om zo kapitaal op te bouwen voor na hun emeritaat. In die tijd stroomde de huizenmarkt lekker door en de prijzen stegen en stegen maar. Met lede ogen zagen dominees aan hoe hun omgeving door eigen huizenbezit ongemerkt kapitaal opbouwde, terwijl zij soms niet eens toekwamen aan sparen. En dus leek het logisch om mee te gaan doen in dit legale casino en zo een appeltje voor de dorst bij elkaar te sparen voor later. Voor alle duidelijkheid: ik besef dat ook andere redenen soms een rol

speelden om een huis te kopen. Inmiddels zijn we allemaal wreed gewekt uit de kapitalistische roes. Slappend rijk worden met je huis liep zeker voor late instappers op een nachtmerrie uit. Velen wrijven zich de ogen uit bij een schuld die inmiddels hoger is dan de huidige waarde van hun huis. Onder hen zijn ook predikanten. Behalve een in duigen gevallen toekomstdroom is daar voor hen nog een nadeel aan verbonden. Zouden ze vertrekken naar een andere gemeente, dan raken ze hun huis niet of niet tegen voldoende geld kwijt. Dus blijven ze zitten en wordt een eventuele roeping bij voorbaat verstikt door wat de Bijbel 'de zorgen van de wereld' noemt. Ziedaar de hedendaagse nadelen van een eigen huis voor wie geroepen werd als verkondiger van het evangelie. Je verliest daarmee gemakkelijk de vrijheid om het Lam te kunnen volgen waarheen Hij ook gaat. En ja, dat geldt ook voor mijzelf.

IN DIT NUMMER

348

DE STEM VAN DE HERDER LEREN VERSTAAN

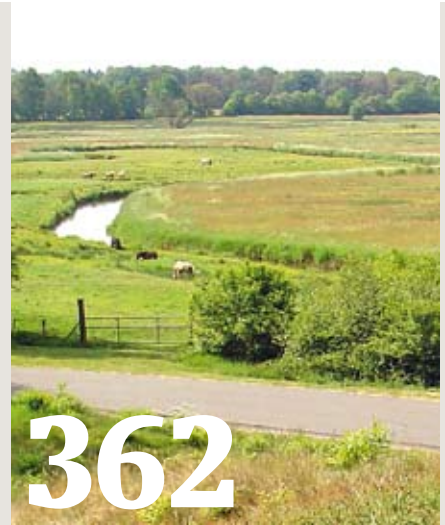
Jongeren moeten leren wat het betekent om bij Gods kudde te horen. De jeugdleider is echter niet de herder die de schapen de weg wijst naar de stal, maar zelf een schaap dat achter Jezus aan gaat, die van zichzelf zegt: 'Ik ben de goede Herder.'

352

GESPREKKEN AAN DE PUT

Jeugdwerk in de kerk is meer dan kennisoverdracht. Jongeren moeten kunnen zien wat het betekent om daadwerkelijk te leven van genade. Wie zelf heeft geleerd om te drinken uit de bron van levend water, kan dat levende water ook doorgeven aan anderen.

362

EROSIE VAN HET KERKVERBAND

Er zit veel beheersingsdenken in de manier waarop in ons kerkverband de kerkelijke regels geformuleerd zijn. Dat roept weerstand op in deze tijd waarin netwerken steeds belangrijker worden. Jan Kuiper vraagt zich af: is er ruimte voor een inhoudelijk gesprek?

EN VERDER

356 PRAKTISCH JEUGDWERK 3.0 /// 358 BIJBELTAAL TOPPUNT VAN LIEFDE /// 360 WANDELEN MET GOD
DE TIRANNIE VERDRIJVEN /// 365 COLUMN HUISBEZOEK /// 365 WWW.DEREFORMATIE.NL ///
366 BOEKBESPREKING EVANGELIEVERKONDIGING EN HET ONRECHT IN PAPUA /// 368 UIT DE KERKEN ///
368 NIEUWS EN PERSBERICHTEN

De stem van de Herder leren verstaan

TEKST: TIEMEN WESTERDUIN, CHRISTELIJKE JONGERENWERKER, SCHRIJVER EN SPREKER ///

Jeugdleiders zetten hun tijd en energie in om jongeren in de kerk over God te leren. Soms rennen ze achter hen aan om hen te leren kennen en een relatie met hen op te bouwen. Maar welke plek heeft de jeugdleider zelf eigenlijk in de kudde waarvan Jezus de herder is? David zet ons in Psalm 23 stil bij de kern.

Jeugdleiders zijn toegewijde, harde werkers. Ze willen het goed doen en zijn daar ontzettend druk mee. Ze willen de juiste methodes gebruiken en alle jongeren bij de activiteiten betrekken. Ze willen heel graag dat jongeren veel leren over God en over de kerk. Ze weten tegelijk dat het tegenwoordig vooral ook draait om relaties en investeren daar veel in. Ze

zoeken naar de beste manier om een jongere te benaderen en te stimuleren. Maar hoort de jeugdleider zelf de stem van de herder nog wel?

Kudde lammetjes Als we Gods kinderen, in navolging van de Bijbel, vergelijken met een kudde schapen, welke rol speelt de jeugdleider dan in die kudde? Een herder zie je eigenlijk nooit lopen

met een kudde lammetjes. Dat werkt namelijk niet. Lammetjes springen alle kanten op, ze zijn bang voor de herder en blijven graag dicht bij hun moeder. Zelfs een herdershond krijgt lammetjes niet in het gareel. Het lijken net tieners. Wie met jeugdwerk bezig is in de kerk, denkt vaak dat de jongeren in zijn/haar groep de schapen zijn en hij/zij de herder. Maar klopt dat wel? In dit artikel

kijken we naar het jeugdwerk en naar de rol van de jeugdleider vanuit het volgende beeld: jongeren zijn de lammetjes van de kudde, die nog niet vertrouwd zijn met de stem van de herder. De jeugdleider is een volwassen schaap dat de stem van de herder al kent.

Dichtbij de Herder

In een weiland vol schapen is het hek niet berekend op lammetjes. Lammetjes kunnen in- en uitlopen. Want de herder weet: ze gaan toch niet weg, ze zullen daar, bij hun moeder blijven. Als je dit gegeven op het jeugdwerk van de kerk toepast, kun je het volgende constateren: als

jongeren merken dat de jeugdleider beschikbaar is, willen ze bij hem/haar in de buurt blijven. De jeugdleider moet dan zelf op de herder letten en dichtbij de herder blijven. Dat betekent dus dat jeugdleiders niet achter jongeren aan hoeven te zitten als ze zelf dicht bij de herder blijven. Dicht in de buurt van de jeugdleider leren de jongeren de Herder kennen.

In het jeugdwerk bestaat deze valkuil: we zijn zo druk met het constant achter de lammetjes aanlopen dat we zelf de Herder wel eens uit het oog dreigen te verliezen. Er moet nog zoveel gebeuren, we hebben het zo druk met die ene tiener, met de jongeren die de weg kwijt lijken te zijn dat wij achter hen aangaan in plaats van zij achter ons. De ogen van de jeugdleider zijn vaak gericht op de jeugd. Zo verliest hij zelf de Herder uit het oog.

De stem volgen Dit beeld maakt veel duidelijk. Jongeren zijn op zoek naar zichzelf en naar wie God is. Ze kennen

als het ware de stem van de Herder nog niet en zitten nog vol vragen. Soms zijn ze zelfs bang voor Hem. Zo werkt het ook bij lammetjes in een schaapskudde. Als de herder de stal binnenkomt, stuiven alle lammetjes weg. Ze kijken van achter het moederschaap toe wat er gebeurt. Ze letten heel goed op hoe het moederschaap reageert op de aanwe-

zigheid en op de stem van de herder. Van de moeder leren ze te luisteren naar de herder.

Als de jeugdleider dicht bij de Herder leeft en aan de jongeren laat zien hoe hij/zij reageert op de stem van de Herder, gaan de jongeren die stem ook steeds beter herkennen. Een lammetje

kent de stem van de herder nog niet, maar ziet hoe het moederschaap er op reageert. Een jongere kent de stem van de Herder nog niet zo goed, maar ziet hoe de jeugdleider er op reageert. Uiteindelijk leert een lam zo de weg te gaan die de herder wijst. Een jongere leert achter de Herder aan te gaan door te kijken naar hoe de jeugdleider de Herder volgt.

Hekwerk Het is in het jeugdwerk goed om eens na te gaan welke middelen we inzetten om de jongeren bij de kudde te houden. Proberen we het door middel van een hekwerk of een hok omdat we denken dat ze dan veilig zijn? Zo'n hok kan bestaan uit allerlei activiteiten, of uit regels en tradities. Zodra we dan denken dat de lammetjes zover zijn dat ze volwaardig mee kunnen komen met de kudde, zijn we verbaasd dat ze alle kanten opspringen. Dat kan

gebeuren als ze ondanks alles wat we met en voor hen georganiseerd hebben, de stem van de Herder niet hebben leren verstaan.

Het is in het jeugdwerk daarom vooral van belang dat er voldoende 'schapen' zijn die de 'lammetjes' door hun voorbeeld leren hoe ze de Herder kunnen leren kennen. Daar gaat het om tijdens de uren op de catechisatie, de vereniging en al die andere momenten dat er tijd en energie in het jeugdwerk wordt gestoken: dat jongeren de stem van de Herder leren verstaan.

Dat gebeurt alleen als de jeugdleider zo dicht bij de Herder leeft dat hij/zij de lammetjes vertrouwd kan maken met Gods leiding. Een jeugdleider is zelf een schaap dat achter de herder aangaat.

Close to his heart Het is niet gemakkelijk om tiener te zijn in deze tijd waarin niets meer vanzelfsprekend is en alles opnieuw zelf doorleefd en ontdekt moet worden. Er speelt dus ook heel erg veel bij jongeren, er is ontzettend veel nood. Ze zijn op zoek, er komt veel op hen af waarin ze keuzes moeten maken. Veel jongeren kampen met depressie, angst, zelfbeschadiging,

gebroken gezinnen en pesten. Wie even wat langer met een jongere doorpraat, hoort hoeveel pijn, verdriet en onzekerheid er is. Wat zijn er veel jongeren die verdwaald rondlopen! Als jeugdleider kun je het gevoel krijgen dat je handen en je woorden tekort schieten. Het kan je

moedeloos maken of juist aanzetten tot nog meer inspanning en activiteit. Alsof het van jou afhangt. Dan is het goed om het jeugdwerk in het perspectief te zetten van Jesaja 40:11: 'Als een herder

'Het gaat erom

dat de jeugdleider

geworteld is in Gods

liefde. Dat is de start

van goed jeugdwerk'

*'De ogen van de
jeugdleider zijn vaak*

gericht op de jeugd.

Zo verliest hij zelf de

Herder uit het oog'

Het is in het jeugdwerk vooral van belang dat er voldoende 'schapen' zijn die de 'lammetjes' door hun voorbeeld leren hoe ze de Herder kunnen leren kennen ///

weidt Hij zijn kudde: zijn arm brengt de lammeren bijeen, Hij koestert ze, en zorgzaam leidt Hij de oaien.' Dat perspectief geeft rust, omdat er twee aspecten in deze tekst naar voren komen. Allereerst is Hij het die de lammeren bijeen brengt. De Engelse New International Version zegt zelfs: 'He carries them close to his heart'. Dus die tieners om wie jij je zorgen maakt: Hij draagt ze, dicht aan zijn hart, in zijn armen. Het andere aspect betreft de 'oaien' – de moederschapen. In het licht van het jeugdwerk kun je dat invullen als: de ouders en iedereen die bij het jeugdwerk betrokken is. Hij leidt hen zorgzaam. Hij is de Herder, wij zijn de schapen die Hij veilig leidt. Houd dus je ogen gericht op Hem.

Psalm 23 Bij jeugdwerk gaat het dus net zo goed om de jeugdleider als om de jongere. Het gaat er niet alleen om dat jongeren God leren kennen, maar het gaat er ook om dat de jeugdleider geworteld is in zijn liefde. Dat is de start van goed jeugdwerk. Een goede

jeugdleider doet zijn/haar werk vanuit de diepe overtuiging: Hij houdt van mij en daarom doe ik dit werk; de Heer is mijn herder, het ontbreekt mij aan niets. Daarom kan ik de weg gaan met deze lammetjes, achter Hem aan.

Psalm 23 ('De HEER is mijn herder, het ontbreekt mij aan niets') en Johannes 10 ('Ik ben de goede Herder') mogen de leidraad zijn van het jeugdwerk. Psalm 23 wil ons denken beïnvloeden. Het verplaatst onze aandacht van onszelf naar God. Het is wel bijzonder dat David in Psalm 23 spreekt over een herder en een schaap. Uiteindelijk is een schaap niet echt een stoer dier. Als iemand je schaapachtig noemt, is dat geen compliment. David had ook kunnen zeggen: De Heer is mijn generaal en ik ben zijn strijder. Of de Heer is mijn dirigent en ik ben zijn zanger. Of de Heer is mijn koning en ik ben zijn ambassadeur. Dat klinkt een stuk pret-

tiger allemaal. Maar ondanks dat David zowel strijder, zanger als koning is geweest, kiest hij voor het beeld van de herder en het schaap. Hij denkt terug aan al die gebeurtenissen in zijn leven en zegt: het was mijn Herder die voor mij zorgde. Daarom kan ik nu voorop gaan als leider van mijn volk.

Vertrouwen Die overtuiging mag de jeugdleider zichtbaar maken in zijn/haar leven. Jongeren zien dat. Wat voor programma er ook wordt gebruikt of wat voor spelletjes er ook worden gedaan, als de jeugdleider gelooft en uitstraalt dat de Heer zijn/haar Herder is en dat hem/haar niets ontbreekt, dan draagt dat meer bij aan de geloofsgroei van jongeren dan spellen, methodes en activiteiten.

Lammetjes leren de herder vertrouwen van het vertrouwen dat het moederschaap uitstraalt. Jongeren leren de Heer vertrouwen van het vertrouwen dat de jeugdleiders (en andere volwassen gelovigen) uitstralen. In een wereld waarin iedereen voor zichzelf moet zorgen en zichzelf moet bewijzen, waarin iedereen klaagt dat er iets aan zijn leven ontbreekt, zijn mensen die dit vertrouwen uitstralen: mij ontbreekt niets, want de Heer is mijn Herder, voor jongeren geweldige identificatiefiguren. Dat

is wat ze nodig hebben.

Om in het beeld van de schaapskudde te blijven: het meest gelukkige beeld dat je van zo'n schaapskudde kunt zien is toch wel dat je een volwassen schaap ziet liggen met een lammetje er tegenaan. Dan heeft zo'n lammetje echt niets meer nodig. Als jeugdleider zou je dus niet alleen maar druk moeten zijn met altijd maar rennen en organiseren,

*'Die tieners om
wie jij je zorgen
maakt: Hij draagt
ze, dicht aan zijn
hart, in zijn armen'*

maar je zou ook van die 'ligmomentjes' moeten bieden, tijd moeten maken zodat een jongere even bij je aan kan schuiven en zich kan opwarmen aan jouw geloofsvertrouwen. Dat hebben ze nodig!

Achter Jezus aan Daar begint goed jeugdwerk mee: dat jeugdleiders zelf naar de Herder toegaan en zeggen: 'Herder, ik heb zoveel gerend, ik heb zoveel gelopen, ik ben zover bij U weggegaan, ik dacht dat ik voorop moest lopen en vergat zelf achter U aan te gaan.' Want Jezus zegt: 'Ik ben ook jouw goede Herder. En Ik ken je bij naam.' Als schaaap achter Jezus aan: dat is de positie die de jeugdleider inneemt.

Werkmap en gemeenteavond: kerk zijn voor een nieuwe generatie

Nadenken over de plek van jongeren in de gemeente is belangrijk. Om je hiermee te helpen, heeft het Centrum Dienstverlening Gereformeerde Kerken een werkmap ontwikkeld. Ook kunnen gemeenten een gemeenteavond laten verzorgen door het Centrum. De werkmap is bedoeld ter ondersteuning bij het maken van beleid en visie op de doelstellingen van het jongerenwerk. De gemeenteavond laat je als gemeente na denken over hoe je kerk bent voor een nieuwe generatie.

Meer informatie? Neem contact op met Anko Oussoren, a.oussoren@centrum-g.nl of Moniek Mol, m.mol@centrum-g.nl of kijk op ons weblog <http://centrumg.nl/2012/04/02/kerk-voor-jongeren-in-een-nieuwe-tijd/>

✚ SAMENVATTING

Jeugdwerk in de kerk is belangrijk, omdat jongeren moeten leren wat het betekent om bij Gods kudde te horen. De jeugdleider is echter niet de herder die de schapen de weg wijst naar de stal, maar zelf een schaaap dat achter Jezus aan gaat, die zegt: 'Ik ben de goede Herder.' Door het voorbeeld dat de oudere schapen geven, leren de jongere schapen de herder kennen en volgen.

In verband met het naderende aftreden van de huidige archivariissen in 2013 zijn deputaten kerkelijke archieven van de Christelijke Gereformeerde Kerken op zoek naar een

Archivaris (m/v)

die het beheer van het archief van de generale synode en van de synodale deputaatschappen en commissies op zich wil nemen. De beoogde kandidaat zal voor benoeming worden voorgedragen aan de synode van 2013 en bij gunstig verloop deel uitmaken van het deputaatschap kerkelijke archieven.

Taakomschrijving:

- Het schonen, bewerken en inventariseren van archiefmateriaal teneinde dit te kunnen overdragen aan de landelijke archiefbewaarplaats;
- Het adviseren van archivariissen van de kerkelijke vergaderingen en/of de plaatselijke kerken;
- Het verzorgen van regionale toerustingsbijeenkomsten in samenwerking met de archivariissen van de Nederlands Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt.

Voor deze functie vragen wij:

- lidmaatschap van de CGK, GKv of NGK
- een relevante (archief-)opleiding
- enige kennis van de archiefwetgeving
- ervaring met het (digitaal) inventariseren van archieven

Voor deze onbezoldigde functie is een onkostenvergoeding beschikbaar.

Heeft de recente kerkgeschiedenis uw interesse en wilt u een zinvolle bijdrage leveren aan de overzichtelijkheid en toegankelijkheid van het landelijk kerkelijk archief, meldt u zich dan aan bij de secretaris van het deputaatschap: drs. Christa Boerke, Ratelaar 61, 7322 GM Apeldoorn, C.T.Boerke@hetnet.nl of 055 366 67 68.

Voor inhoudelijke vragen kunt u ook contact opnemen met de archivariissen: F. van der Hart, f.v.d.hart@kpnplanet.nl of 0180 520651 en mr. C.J. van Heel, caspar.van.heel@solcon.nl of 038 444 10 70

Gesprekken aan de put

TEKST: ARIE DE ROVER, COACH, BEGELEIDER VAN MEERDAAGSE BEZINNINGEN EN SPREKER OVER IDENTITEIT ///

Het doel van het kerkelijk jeugdwerk is de jongeren te leren de stem van de Herder te kennen en Hem te volgen. We willen dat jongeren gaan ontdekken hoe groot de liefde van Jezus voor hen is en hoe vrij die liefde hen maakt. Maar hoe doe je dat als jeugdleider?

Het verhaal van Jezus' ontmoeting met de Samaritaanse vrouw (Joh. 4) leert ons veel over genade en vrijheid. In dit artikel laat ik zien hoe we dat verhaal kunnen toepassen in ons contact met jongeren en in ons jeugdwerk.

Strategische plek In Johannes 4 lezen we hoe Jezus uit Judea vertrekt naar Galilea en ervoor kiest om door Samaria te reizen. Midden op de dag komt Hij in Sichar en gaat Hij bij de bron zitten: een strategische plek die Hij bewust uitkiest. Zijn discipelen stuurt Hij weg, Hij wil alleen zijn.

Er komt een vrouw naar de put toe om water te halen. Niemand doet dat midden op de dag, maar zij wel. En daar is een reden voor. Zij is de slet van Sichar. Iedereen kijkt op haar neer. Ze ontloopt de mensen van het dorp, hun blikken, hun veroordeling. Ze draagt schaamte en schuld met zich mee die haar neerdrukt, ze is beschadigd. Ze wil niet gezien worden, ze verstopt zich voor mensen.

Ze schrikt als ze ziet dat er iemand bij de bron zit, een man nog wel en bovendien een Jood. Hij zit daar rustig bij de put. En Hij blijft zitten. Zij staat. Hij kijkt dus naar haar op en niet op haar neer. Dat alleen al is nieuw voor haar en zo anders dan hoe haar dorpsgenoten met haar omgaan. En Hij spreekt

haar respectvol aan. Hij vraagt haar wat te drinken.

Aan de put Alleen al de manier waarop Jezus contact maakt met deze gebroken en beschadigde vrouw is opvallend en bevat een boodschap voor het jeugdwerk. Hoe benader je als catecheet of jeugdleider de jongeren in je leven? In wat voor positie bevinden zij zich en bevind jij je bij een ontmoeting?

Jezus ontmoet de Samaritaanse vrouw op een plek waar zij zich veilig voelt.

Wat zou er gebeuren als je de jongeren in je leven gaat ontmoeten op hun terrein, op de plek waar zij naartoe gaan als ze zich veilig proberen te voelen?

Veel jongeren lopen gebroken, gebogen en beschaamd rond. In een grote groep of in de kerk durven ze daar echt niet over te praten.

Wie met jongeren werkt, zou bewust op zoek moeten gaan naar momenten 'aan de put' en voor hen gaan zitten, niet om hun te vertellen hoe het leven in elkaar zit, wat ze moeten geloven en hoe ze zich moeten gedragen. Dat weten ze zelf wel, dat horen ze genoeg. 'Gesprekken aan de put' zijn zo belangrijk omdat je jongeren daarmee laat weten dat jij hen ziet, echt ziet; dat je wel weet dat ze soms overal voor wegvluchten.

Zegen Daar komt nog iets bij. In de kerk zijn we geneigd om vooral of alleen maar naar jongeren te kijken als broers en zussen die nog veel moeten leren en die wij moeten voorgaan op de weg achter de Heer Jezus aan. Dat behoort inderdaad tot de taak van volwassen gelovigen, maar het is wel maar een deel van het verhaal. Jongeren zijn door

hun doop lid geworden van de gemeente; 'ingelijfd', staat er in het doopformulier – deel dus van het lichaam van Christus. En zoals de hand niet tegen de voet kan zeggen: ik heb jou niet nodig, zo hebben we als gemeente jongeren

*'Ga bij jezelf na
of je jongeren ziet
als mensen met
wie God ons als
gemeente zegent'*

nodig, niet alleen zij ons, maar wij hen net zo goed. Het is goed om bij jezelf na te gaan of je jongeren ook ziet als mensen met wie God ons als gemeente zegent, of je nou jeugdleider bent of niet. Willen we van hen ontvangen? Jongeren niet veroordelen maar hen voor vol aanzien

heeft alles te maken met de kern van het evangelie. Het gaat in het contact met de jongeren om onvoorwaardelijke aanvaarding. Als je die kern niet laat zien en laat voelen aan het kind van God met wie je in gesprek bent en dat aan jou is toevertrouwd, hoe kun je als jeugdleider dan spreken van genade? Zie je hoe Jezus omgaat met de Samaritaanse vrouw? Hij wil echt contact met haar. Hij wil van haar drinken ontvangen. Hij veroordeelt haar niet. Zij is Hem alles waard.

Hoofd – hart Dat we leven van genade, dat weten we heel goed; dat we niets kunnen doen om Gods liefde te verdienen of om die te verspelen is algemeen bekend. Sola gratia: het is enkel genade waardoor we behouden worden. Alleen dankzij het offer en het bloed van Christus is de weg tot de Vader weer vrij.

Ik ben alleen bang dat deze zekerheid niet bij iedereen ook echt ervaringskennis is. We weten het echt wel. We kunnen het opdreunen en menen echt

wat we zeggen. We kunnen het aan onze jongeren vertellen omdat het in ons hoofd zit. Maar alleen als genade ook echt geland is in ons hart kunnen we jongeren leren wat genade is en hoe je uit genade kunt leven.

Feitelijk Ik zie drie oorzaken waardoor ons spreken over en leven uit genade vaak beperkt blijft tot iets feitelijks, iets van ons hoofd en niet van ons hart. Om te beginnen leven we in een wereld waarin wij iets moeten kunnen begrijpen voordat we het geloven: eerst zien en dan geloven.

Ook hier loopt een lijn naar het verhaal van de Samaritaanse vrouw bij de put. Jezus zegt tegen haar: 'Als u wist wat God wil geven, en wie het is die u om water vraagt, zou u hém erom vragen en dan zou hij u levend water geven.' En zij reageert daarop, bijna naïef, met: 'Maar heer, u hebt geen emmer, en de put is diep – waar wilt u dan levend water vandaan halen?' Het overkwam Jezus wel vaker dat er zo gereageerd werd: de tempel in drie dagen weer opbouwen? Laat me niet lachen, dat kan nooit. Opnieuw geboren worden? Hoe

kan dat nou?

*Jongeren voor vol
aanzien heeft alles te
maken met de kern
van het evangelie'*

Wie wat zijn geloof betreft op dit niveau blijft steken, gaat uit van de aardse werkelijkheid, van wat wij kennen, begrijpen en kunnen uitleggen. Dat noem ik religiositeit. Daarin gaat het om

uiterlijke zaken: verlanglijstjes op het gebied van werk, gezondheid, diploma's etc. Religiositeit gaat om hoe het hoort, om hoe we ons gedragen. Niet per se om onbelangrijke zaken, maar het is niet de kern van het geloof. Leven van genade gaat veel dieper dan die zichtbare, tastbare, aanwijsbare

kant van het geloof. Het gaat om ons diepste verlangen: ons geliefd weten, de zin van ons leven ontdekken.

Wie dat niveau ontdekt, ontdekt dat God veel meer in ons gelooft dan wij in Hem. Hij heeft ons oneindig en onvoorwaardelijk lief. Wie als jeugdleider drinkt uit die bron, bij de Herder, en zich laat voeden met die waarheid, wordt zelf een bron van levend water voor de lammetjes. De jongeren willen bij jou hun dorst komen lessen.

Afgoden Genade blijft in de tweede plaats vaak ook een zaak van het hoofd en niet van het hart doordat we zo vastzitten aan afgoden. Om genade te laten binnenkomen in ons hart zullen we onze afgoden los moeten laten.

Afgodendom zit hem hierin dat we ons geluk, onze zekerheid nog zo vaak zoeken in onze aardse omstandigheden,

in relaties, in ons bezit en in wat we presteren.

De Samaritaanse vrouw zocht het in relaties met mannen. Tot vijf keer toe ging dat mis. Hoe het precies gegaan is weten we niet, maar wat een pijn zit hier achter. Jezus ontmas-

kert haar zoektocht met een nuchtere vraag: 'Ga uw man eens roepen en kom dan weer terug.' Zij draait er niet omheen: 'Ik heb geen man.' Ze liegt niet, maar ze vertelt ook niet de hele waarheid. Jezus doet dat vervolgens wel. Hij ontmaskert haar geheim, haar diepe verdriet, haar falen. Hij weet: haar ziel moet open om levend water op te kunnen nemen.

*'Het gaat om ons
hele hart en ons hele
leven van aanbidding
voor Hem'*

Op dezelfde manier kan onze boodschap van genade pas landen in de harten van de jongeren met wie we werken als hun hart open ligt. Hoe belangrijk is het dan dat je in staat bent om die 'ontmaskeringsvraag' te stellen, dat je weet wat er speelt in hun leven en dat je door durft te vragen!

Jongeren ontlenen hun identiteit tegenwoordig graag aan hun uiterlijk, telefoon, gadgets, status, vrienden, Facebook, Twitter en Hyves. Maar al te gemakkelijk bepalen die zaken hun geluk. Het is goed als jeugdleiders daar doorheen kunnen prikken, maar dan ook iets van zichzelf kunnen laten zien: wat maakt je werkelijk gelukkig? Ga met de jongeren hierover in gesprek, op zoek naar dat wat werkelijk je identiteit mag bepalen en je werkelijk kan en mag voeden!

Geest en waarheid Ook de kerkelijke verdeeldheid maakt het moeilijk om genade op een dieper niveau te beleven. De Samaritaanse vrouw liep daar ook tegenaan. Ze vraagt zich af of God nou vereerd moet worden in Jeruzalem of 'op deze berg'. Jezus geeft een schitterend antwoord. Allereerst verschuift er iets in de formulering: Hij spreekt niet over God vereren, zoals de vrouw Hem vroeg, maar over de Vader aanbidden. Vader! Wat een intimiteit spreekt hier uit. Vervolgens geeft Hij ook geen rechtstreeks antwoord op de vraag naar de juiste locatie, maar Hij verschuift de aandacht naar de manier waarop de Vader aanbeden wordt: in geest en in waarheid. In totale overgave dus: niet meer voor jezelf leven, maar naar God kijken als Vader, Hem als Abba, als papa zien en daaruit gaan leven. We kunnen ons soms zo druk maken over de plek, de vorm waarop we God moeten die-

Ga met jongeren in gesprek over wat werkelijk je identiteit mag bepalen en je werkelijk kan en mag voeden ///

nen, alsof alles daarvan afhangt. Maar dat doet het niet. Het gaat om ons hele hart en ons hele leven van aanbidding voor Hem.

Ontmaskerd Hoe loopt het af met de Samaritaanse vrouw? Het gesprek met Jezus heeft een enorm effect op haar leven. Ze laat haar kruik achter; water heeft ze ineens niet meer nodig. Haar angst voor het oordeel van de mensen van de stad is verdwenen. Ze zoekt ze zelfs op. Ze heeft nog maar één verlangen: vertellen Wie ze ontmoet heeft, vertellen over Wie haar ontmaskerd heeft, over haar Redder, de bron van

levend water die haar diepste verlangen bevredigd heeft. Jezus liet haar voelen: jij bent Vaders geliefde dochter! Wie zelf aan de bron van levend water gedronken heeft en Jezus heeft ontmoet, is door Hem ontmaskerd. Hij heeft zijn ziel blootgelegd voor Jezus en zich aan Hem overgegeven. Jezus voedt hem met levenswater vol liefde en genade. Die woorden van levend water, dat is wat jeugdleiders vervolgens mogen doorgeven aan de jongeren met wie zij werken. Daartoe zijn 'gesprekken bij de put' ontzaglijk belangrijk. We mogen hun leren wat het is om de Vader te aanbidden in geest en waarheid.

✚ SAMENVATTING

Het verhaal van het gesprek tussen Jezus en de Samaritaanse vrouw (Joh. 4) biedt veel handvatten voor de omgang tussen jeugdleiders en jongeren. Van belang is dat jeugdwerk zich niet beperkt tot kennisoverdracht, maar dat jongeren ook gaan zien wat het betekent om daadwerkelijk te leven van genade: een leven uit onvoorwaardelijke liefde en aanvaarding. Wie zelf heeft geleerd om te drinken uit de bron van levend water, kan dat levende water ook doorgeven aan anderen.

Hoe gaat het met jullie jeugdwerk?

Dit artikel en het vorige zijn bewerkingen van de referaten die gehouden zijn op de Jeugdleidersconferentie in januari, waar jeugdleiders en jongerenwerkers uit het hele land twee dagen bij elkaar waren. Jongerenwerk staat in veel kerken hoog op de agenda. Vaak zijn er zorgen zijn om jongeren die het moeilijk vinden om zelfstandig te gaan geloven en die zich niet meer willen binden aan de kerk.

De volgende vragen en stellingen zijn bedoeld als handvatten om eens een avond met alle jeugdleiders (jeugdraad) over de artikelen uit dit nummer van De Reformatie door te praten, maar ze kunnen natuurlijk ook in een ander verband gebruikt worden.

Bij het artikel *De stem van de Herder leren verstaan*

- 1 Stelling: als we in ons jeugdwerk alleen maar leuke en bijzondere activiteiten organiseren, houden we een kudde lammetjes over die het belangrijkste gemist heeft: de Herder zelf.
- 2 De belangrijkste relatie in het jeugdwerk is onze eigen relatie met de Heer. Is Hij onze Herder en kunnen wij zonder terughoudendheid zeggen dat ons niets ontbreekt? Vertel eens aan elkaar wat dat voor jou betekent.
- 3 Herken je de valkuil dat je je soms zelf als de herder gedraagt en jongeren te weinig naar de echte

Herder verwijst? Hoe doe je dat eigenlijk: jongeren naar de Herder verwijzen? Bedenk eens iemand uit je eigen groep of uit je eigen gemeente en denk er eens over na hoe je diegene naar de Herder kunt verwijzen.

- 4 In dit artikel staat de aansporing om 'ligmomentjes' met jongeren te creëren. Hoe zou je dat kunnen doen? Wat zijn eigenlijk jouw eigen ligmomentjes?
- 5 Wat zou je van dit artikel mee willen nemen in het jeugdwerk in je eigen gemeente?

Bij het artikel *Gesprekken aan de put*:

- 6 Hoe zegen God jullie gemeente met de jongeren die er zijn? Wat kunnen jullie van hen ontvangen?
- 7 Als genade de sleutel tot goed jeugdwerk is, is het belangrijk om jezelf af te vragen hoe je zelf van genade leeft. Op wat voor manier drink jij van het levende water? Wat betekent dat voor je?
- 8 Hoe kun je ervoor zorgen dat jeugdwerk in jullie gemeente niet alleen kennisoverdracht is, maar ook het delen en bouwen van geloofservaring?
- 9 Wat zou je van dit artikel mee willen nemen in het jeugdwerk in je eigen gemeente?

Jeugdwerk 3.0

TEKST: HANS SCHAEFFER, ONDERZOEKER AAN DE TU IN KAMPEN EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Jongerenwerk is veel meer dan jongerenwerk: het gaat om een kerk waarin alle generaties bewust en met overgave hun leven aan God wijden. Tegelijk moet jongerenwerk klaargemaakt worden voor deze nieuwe eeuw door zich radicaal aan te sluiten bij een postmoderne manier van leven. Met deze twee stellingen kan het nieuwe boek van Sabine van der Heijden worden samengevat.

Van der Heijden is docent jeugdwerk aan de Christelijke Hogeschool Ede en was jarenlang actief bij *Youth for Christ*. In de beeldspraak van de computerwereld beschrijft zij hoe verschillende kerkvormen elkaar opvolgen. Na Kerk 1.0 en 2.0 is het nu tijd voor Kerk 3.0. Deze kerk neemt de postmoderne mentaliteit als uitgangspunt. Dat wil zeggen: zij sluit aan bij de natuurlijke netwerken waarin mensen functioneren. Het is een 'vloeibare' vorm van kerk zijn¹, waarin relaties en authenticiteit erg belangrijk zijn. Het jongerenwerk volgt deze manieren van kerk-zijn.

Relaties Jeugdwerk 3.0 (p. 197-207) ziet relaties niet als een middel om een boodschap over te brengen, maar als doel: vorm een groep vrienden die met elkaar Jezus willen volgen. Geen strakke organisatie, maar een netwerk. De kerk faciliteert, de jongere bepaalt en wordt daarin gestimuleerd en ondersteund door zijn ouders en/of de jeugdwerker. Geloof is daarbij niet een ding, een kennisinhoud, maar een manier van leven, dingen doen. Het jeugdwerk kan op die manier gemakkelijk ook evan-

geliserend en diaconaal zijn: gewoon met je vrienden dingen doen waarin je je christelijke waarden vormgeeft.

Ook kerkdiensten krijgen daardoor een

ander karakter: er wordt geëxperimenteerd met alternatieve vieringen met stilte, symbolen en creatieve vormen van gebed (p. 205).

Van der Heijden schrijft over Jongerenwerk 3.0 als onderdeel van de gemeente als geheel en vanuit de cruciale rol die het gezin

speelt. Daarom is *Kerk voor een nieuwe generatie* niet alleen boeiend voor jongerenwerkers, maar voor iedereen die onderdeel is van de kerk. De auteur schrijft dat de kerk van de toekomst zich moet aansluiten bij de postmoderne mentaliteit en zij is niet de enige die er zo over denkt.

Postmoderne mentaliteit

Op twee punten vind ik dit onvoldoende. Allereerst de aansluiting bij de postmoderne mentaliteit. Van der Heijden komt tot haar radicale stelling dat kerk en jongerenwerk 3.0 zich zo moeten

opstellen doordat ze eerst (hst. 1) aangeeft hoe nieuwe generaties in de 21ste eeuw leren geloven. Zij ademen in alles (school, media, sociale contacten) deze postmoderne mentaliteit in. 'Jongere generaties zijn er meer door beïnvloed dan oudere, en komende generaties zullen er nog sterker door beïnvloed worden. We kunnen dat goed of fout vinden, maar we kunnen deze ontwikkelingen niet tegenhouden.' (p. 50). Dat laatste klopt, maar wat ik vreemd vind is dat Van der Heijden wel zegt dat we deze cultuur fout kunnen vinden, maar in de uitwerking die volgt daar niets mee doet. Zij meent klaarblijkelijk dat de postmoderne mentaliteit gewoon

een neutrale, nieuwe vorm is waarin we moeten leren ons geloof te vertalen: vroeger strakke instituten en organisaties, nu flexibele netwerken.

Dit is mijns inziens een naïeve manier van redeneren. De kern van het christelijk geloof kan zeker (hst. 2) omschreven worden als 'een Koninkrijk waar je bij wilt horen.' Maar datzelfde

Koninkrijk betekent voor Christus' gemeente ook een aantal praktijken die haast per definitie haaks staan op

'Geloof is niet een ding, een kennisinhoud, maar een manier van leven, dingen doen'

'Het beoefenen van christelijke kritiek is moeilijk, maar noodzakelijk voor een gezonde gemeenteopbouw'

de postmoderne mentaliteit. Op Kerk 1.0, 2.0 én 3.0 is vanuit het evangelie veel kritiek te leveren, omdat alle drie de vormen zelf kritiekloos lijken mee te liften op de golven van de cultuur. Het beoefenen van christelijke kritiek is moeilijk, maar noodzakelijk voor een gezonde gemeenteopbouw.

Commitment Daarom is gemeenteopbouw meer dan ruimte geven aan een nieuwe generatie. Het is ook per definitie het binnenleiden en inwijden van nieuwe generaties in de geheimen zoals de kerk deze heeft overgeleverd gekregen. Een van die geheimen is die van 'gemeenschap' zoals alleen Christus die kan stichten. Deze gemeenschap moet vanuit het evangelie echt meer zijn dan alleen flexibele netwerken. Christelijke

eigenschappen als trouw, overgave en zelfverloochening zullen ingeoeft moeten worden door ook langdurig commitment en intensieve betrokkenheid in praktijk te brengen. Dat is iets anders dan dat nieuwe generaties zich simpelweg moeten aanpassen, zoals Van der Heijden opmerkt (p. 147). Maar het is ook iets anders dan dat de kerk zich simpelweg bij de postmoderne mentaliteit moet aansluiten. Verantwoorde gemeenteopbouw neemt voluit serieus hoe jongeren nu in hun leven staan, anders zullen we hen nooit bereiken. Dit boek is een aanrader om te lezen over hoe jongeren leven en leren. Maar de oplossing dat de kerk zich hieraan moet uitleveren lijkt mij echt te mager: Gods evangelie biedt meer dan dat.

N.a.v. Sabine van der Heijden, *Kerk voor een nieuwe generatie. Zoeken naar een kerk waarin jongeren geloven*. Heerenveen (Medema), 2012. 218 pagina's, € 14,95.

1 Vgl. Pete Ward, *Kerk als water* (2003).

SOPHIE KRIJGT LIEVER HULP VIA INTERNET

WIJ HELPEN HAAR VERDER

Een cursus of behandeling volgen via internet? OptiMent en Eleos hebben zo'n digitaal hulp-aanbod. Voor preventie en behandeling van psychische klachten. Thuis, op jouw moment.

Lees meer op www.optiment.eu of bel 088-126 30 00.

SNEL EN LAAG-DREMPelige HULP Bij O.A.:

- depressie
- opvoeden kind met AD(H)D of ASS
- ontspannen en accepteren

OPTi^{ment}
ONDERDEEL VAN ELEOS

mensen tot groei en bloei brengen

www.maf.nl

Vrouwen van Hoop

MAF vliegtuigen maken een verschil voor vrouwen

Afrikaanse Armband

Gemaakt door vrouwen die geholpen worden door het Vrouwen van Hoop project. Kijk voor bijpassende kettingen en andere modellen op de webshop!

Lees inspirerende vrouwen verhalen op www.maf.nl/vrouwenvanhoop

Handgemaakte kralen!

**10%
korting**
voor lezers
De Reformatie

Bestel nu:
www.maf.nl/webshopvrouwen
code: **reformatie12**

Toppunt van liefde

ER IS GEEN GROTERE LIEFDE DAN JE LEVEN TE GEVEN VOOR JE VRIENDEN

Johannes 15:13

‘Mam, ik mag niets zeggen over mijn werk. Maar ik ben van deze mensen gaan houden. Ik doe belangrijk werk voor hen. Als ik mijn leven verlies, doe ik dat voor hen. Ik wil dat u dit weet.’

Dit zijn de woorden van een Nederlandse militair tijdens een missie in het buitenland. Dit is het toppunt van liefde.

Jezus gaf het voorbeeld. Hij wilde dat de uiterste vorm van liefde, die van zelfopoffering, zich voortplant in de wereld. Daarom gaf Hij zijn leerlingen opdracht om elkaar op dezelfde manier lief te hebben als Hij hen liefhad. Voor christenen zijn leven en gezondheid niet meer de belangrijkste dingen die veilig gesteld moeten worden. Het belangrijkste is het gebod van hun Heer. Dit gebod houdt in dat zij bereid moeten zijn om hun leven te verliezen.

De liefde van Christus die zichzelf heeft opgeofferd om mij te redden, doet wat met me. Die liefde werkt van alles uit in mijn leven. Ik ga zonde haten en belijden. Ik ga zonde van anderen vergeven en aan relaties werken. Mensen mogen me op mijn fouten wijzen. Mijn wereld stort dan niet in, want er is iemand die me ondanks alles liefheeft. Iemand die onvoorwaardelijk van mij houdt.

Dat is ook de kracht van de dodenherdenking op 4 mei. Die heeft net zoveel impact op een mens als Goede Vrijdag. Sinds 1946 herdenken wij de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Deze traditie is overgenomen door een generatie die de oorlog niet heeft meegemaakt. Maar vandaag is deze herdenking krachtiger dan ooit. Vanwege de rouw om burgers en militairen die het leven lieten in andere oorlogssituaties en in vredesmissies. Er komen steeds meer slachtoffers bij die een hoge prijs betalen voor het leven en de vrijheid van anderen. Mannen en vrouwen die brieven schrijven aan hun moeder of hun partner waarin dingen staan van dezelfde strekking als de openingszinnen van dit stukje. We zien daarin de kracht van Christus die de wereld regeert vanaf het hout. Het omgekeerde kan zich ook laten gelden. Wat doet het met je als een oorlogsmisdadiger mensen heeft gemarteld en vermoord, levenslang heeft gekregen, uit de gevangenis is ontsnapt, in een ander land een nieuw bestaan opbouwt en op hoge leeftijd sterft? Dat roept gevoelens op van bitterheid en verdriet, woede en haat.

Maar 4 mei voor de één betekent 5 mei voor de ander. De dood van de één schenkt een ander de vrijheid. Goede Vrijdag en Pasen zijn niet voor niets geweest.

*4 mei voor de één betekent
5 mei voor de ander*

De tirannie verdrijven

TEKST: BRAM BEUTE, PARTTIME PREDIKANT TE NUNSPEET, ADVISEUR BIJ DE VERRE NAASTEN EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Je land wordt bezet door een onoverwinnelijke macht. Ondanks zijn overmacht gedraagt de vijand zich beschaafd. Het bezettende leger wil goed zijn voor de burgerbevolking. Als je aanvaardt dat zij nu eenmaal hier de leiding hebben, dan kan het leven gewoon doorgaan.

Je verzetten tegen de bezetter kan daarentegen grote consequenties hebben. Je kunt gearresteerd worden en voor lang of voor altijd verdwijnen naar een ander deel van het uitgestrekte rijk van je vijand of zelfs gedood worden. Maar waarom zou je verzetten? Er zijn wel wat dingen veranderd, maar veel is het niet. Wie zou zijn leven wagen als hij gewoon kan verder leven?

Verzet Veel Nederlanders hebben zo gedacht en geleefd tijdens de Duitse bezetting. Veruit de meesten bleven trouw aan het heersend gezag. Mede daardoor kon ongeveer 75 procent van de in Nederland wonende Joden door de Nazi's vermoord worden, een heel hoog percentage in vergelijking met andere West-Europese landen.

Er waren er ook die zich verzetten, soms gedeeltelijk uit zucht naar avontuur, maar ook vanuit het besef dat er meer veranderd was dan wat uiterlijkheden. De bezetter leek wel oppermachtig, maar verzet was toch geboden. Zonder risico was dat niet. Tweeduidend verzetsmensen werden gedood tijdens de bezetting. Achttien van hen, allen lid van de verzetsgroep de Oranje Vrijbuiters, liggen in Utrecht begraven. Op hun grafmonument staat een deel van 'De ploeger', een gedicht van Adriaan Roland Holst: *Ik zal de halmen*

niet meer zien / Noch binden ooit de volle schoven, / Maar doe mij in den oogst geloven / Waarvoor ik dien.

Misschien hebben niet alle verzetsstrijders zo'n verheven perspectief gehad, maar velen zullen geloofd hebben dat het zin had hun leven te wagen, omdat er dingen zijn die belangrijker zijn dan je eigen leven; dat je leven verliezen beter was dan meelopen met de vijand; dat er een dag zou komen waarop de vijand verslagen zou zijn en dat het de moeite waard was je eigen veiligheid en soms zelfs je leven daarvoor op te offeren.

Bezet gebied Dat is een perspectief dat christenen niet vreemd is. Ook christenen weten dat krampachtig vasthouden aan het eigen leven leidt tot het verlies ervan. Het is dan ook niet verbazingwekkend dat veel verzetsmensen overtuigde christenen waren, wel dat er maar zo weinig christenen verzetsmensen waren.

Zou dat vandaag anders zijn? Hoeveel christenen zouden zich verzetten tegen de bezettende macht? En hoeveel zouden vinden dat het wel meevalt met de bezetting? Als je je niet al te veel verzet, krijg je ook geen problemen.

Eregraf en monument Oranje Vrijbuiters op de 3e Algemene Begraafplaats 'Tolsteeg' in Utrecht ///

Volgens de Bijbel is de aarde bezet gebied. Al is de overste van deze wereld geoordeeld (Joh. 16:11), hij verblindt de mensen nog als de god van deze wereld (2 Kor. 4:4), hij houdt heel deze wereld in zijn macht (1 Joh. 5:19). Paulus stelt daarom zelfs dat ‘allen die vroom en in eenheid met Christus Jezus willen leven, zullen worden vervolgd’ (2 Tim. 3:12). Ik betrap mezelf erop dat ik daar liever niet bij stil sta. Liever vergeet ik de bezetting en probeer ik gewoon mijn leven te leiden. En ik ben niet de enige. Woorden als ‘geestelijke strijd’ of ‘antithese’ doen het bij veel christenen niet goed meer. ‘Voorwaarts christenstrijders’ is al heel lang geen populair lied meer. En dat Satan rondgaat als een brullende leeuw op zoek naar wie hij kan verslinden, is geen tekst waar nog vaak over gepreekt wordt. Over de duivel hebben we het sowieso niet vaak. Hij lijkt verbannen naar het rariteitenkabinet van het occultisme of hij wordt verpsychologiseerd en zo virtueel onschadelijk gemaakt.

Angst Waarom wil ik er liever niet bijilstaan dat er een strijd gevoerd wordt? Ik denk dat het allereerst een basale angst is. Ik zie rottigheid en ellende genoeg, maar dat er werkelijk een macht is die zich tot het uiterste inspant om alles en iedereen hier kapot te maken, dat maakt het nog zwaarder en beangstigender. Dat deze macht erop uit is mij en iedereen die mij lief is te verpletteren, dat is te verontrustend. Zeker als ik daarbij bedenk dat ik die macht niet kan tegenhouden. Dat zijn beangstigende gedachten. Angst is een slechte raadgever. Uit angst sloten christenen zich op in

veilige schuilkelders weg van alles wat ‘werelds’ was. Ze ontnamen zich de kans tot werkelijk contact met niet-christenen en zo ook tot een getuigenis van Gods liefde. Christenen werden snel – al dan niet terecht – beschuldigd

*‘De duivel lijkt
verbannen naar het
rariteitenkabinet
van het occultisme’*

van een veroordelende, wereldmijdende en huichelachtige houding. Die clichés doen het nog altijd goed als beschrijving van christenen. En daarop volgt een reactie: christenen die allergisch worden voor alles wat op wereldmijding lijkt. Spreken

over geestelijke strijd hoort daar ook bij: het klinkt zo veroordelend. Je laten leiden door je allergie is echter net zo onverstandig als je laten leiden door angst.

Gevechtstenuue Hoe kun je als christen wel het besef van een geestelijke strijd serieus blijven nemen, zonder te vervallen in een veroordelende en wereldvreemde houding?

Dat kan alleen in verbinding met Christus. Wie de vijand serieus neemt, maar zonder Christus, kan niet anders dan veroordelend en wereldmijdend – want angstig – reageren. De vijand is groter dan ik en onoverwinnelijk voor mij. Alleen in het besef dat Christus hem verslagen heeft, kun je hem tegemoet treden.

En dat moet ook. Het is niet de bedoeling om veilig in de schuilkelder te blijven zitten tot de oorlog is afgelopen. Het gevechtstenuue moet aangetrokken worden om de vijand te bestrijden. Er moeten mensen uit de greep van de vijand bevrijd worden. We strijden niet tegen mensen – hen hoeven we niet te

veroordelen of te mijden – maar tegen de machten die hen in de greep houden (Ef. 6:12).

Ds. F. Slomp (Frits de Zwerver, oprichter van de Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers) en dr. J.A.H.J.S. Bruins Slot (oprichter van *Trouw*) toonden dat ook na de oorlog. Beiden hadden de verwoestende macht van de Duitse bezetting ervaren en vrienden verloren. Toch namen zij geen veroordelende of afstandelijke houding aan ten opzichte van de mensen die met de vijand hadden meegevochten. Ds. Slomp was blij met ex-N.S.B.’ers en een ex-S.S.’er die bij hem in de kerk belijdenis deden. En Bruins Slot leerde zijn kinderen als ze met vakantie naar Duitsland gingen, dat de oorlog van ’40-’45 niet tegen de Duitsers was geweest, maar tegen de nazi’s.

Vrede Deze wereld is bezet gebied. Een volgeling van Jezus kan dat maar beter onder ogen zien. Niet om een wereldmijdende of veroordelende houding

*‘Wie de vijand
serieus neemt, maar
zonder Christus,
kan niet anders dan
angstig reageren’*

aan te nemen. Niet om angstig zijn eigen leven veilig te stellen, maar om het kwaad te onderkennen en in verbondenheid aan Jezus Christus te bestrijden. Dat is een levensgevaarlijke weg – Christus bracht het er niet levend af en zijn leerlingen mogen er niet op rekenen dat het hen in de strijd beter

zal vergaan (Joh. 15:20).

Wel mogen ze zeker zijn van de overwinning. De overwinning op het kwaad en al zijn handlangers (denk bijvoorbeeld aan: geweld, cynisme, vertwijfeling, wanhoop, eenzaamheid, egoïsme, ziekte, dood, armoede, liefdeloosheid en angst) zal zichtbaar worden en het rijk van vrede zal komen.

Erosie van het kerkverband

TEKST: JAN KUIPER, PRODUCTONTWIKKELAAR BIJ HET CENTRUM DIENSTVERLENING GEREFORMEERDE KERKEN EN REDACTEUR VAN HET HANDBOEK GEREFORMEERDE KERKEN ///

Erosie in het Balloërveld ///

Erosie is een natuurlijk slijtageproces door wind en water. In Nederland zie je het bijvoorbeeld op de droge heidevelden. Zelf woon ik vlak bij het Balloërveld, waar midden op de hei een kleine zandverstuiving ontstaan is. De bodem onder de heideplaggen is daar weggeslepen. Het maakt wel uit hoe je kijkt. Wie vanaf de heide kijkt, ziet misschien niets. Maar wie door het mulle zand loopt, ziet hoe de hei ondergaven wordt.

Is er ook zoiets aan de hand met het kerkverband? Classes en synodes, particulier en algemeen, vergaderen met grote regelmaat en publiceren hun besluiten, dat wil zeggen, generale synodes. Classes zijn erg terughoudend in het openbaar maken van wat besloten is, ook als het niet over personen gaat. Er lijkt niets aan de hand. In de praktijk houdt lang niet iedereen zich meer aan wat besloten is. Mijn synodale collega in Vrouwenpolder zei begin jaren '80: onze synode neemt heel veel besluiten, maar in de praktijk gaat ieder zijn eigen gang; jullie synode neemt weinig besluiten, maar iedereen houdt zich eraan. Dat is voorbij wat de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) betreft. Ik zie twee terreinen waarop dit speelt: liturgische vrijheid en de vrijheid bij projecten van gemeentestichting.

Liederen Voor de liturgie zijn vaste kaders. Artikel 65 en 67 van de kerkorde (KO) wijzen op wat de generale synode daarover besloten heeft. Dat gaat over de orden van dienst en de toegestane liederen. Ook in de nieuwe conceptkerk-orde, de Werkorde, komt dat terug. De bandbreedte van wat kan en niet kan, is aangegeven door de synode van Zuidhorn 2002, in de zogenaamde koersbepaling rond liturgie. Tot zover is het helder. Maar synodes die daarvoor gehouden werden, waren al begonnen uitzonderingen te maken, eerst voor aangepaste kerkdiensten voor mensen met verstandelijke beperkingen. Daarmee komt er een nieuwe praktijk: als je een goede reden hebt, kun je afwijken van de

afspraken binnen het kerkverband. De erosie begint. Een andere reden om van de vastgestelde liedkeuze af te wijken, is het steeds meer voorkomen van samenwerkingsgemeenten, van een vrijgemaakte en een christelijke gereformeerde kerk bijvoorbeeld. Geweldig dat die elkaar vinden, iets om God voor te danken die met zijn Geest helpt tegenstellingen te overwinnen. Liturgisch komt er dan een compromis. Naast het gereformeerde kerkboek wordt ook de bestaande praktijk uit de andere kerkelijke richting gehonoreerd. De dienst ziet er net even anders uit. Maar waarom zou in de 'gewone' vrijgemaakte kerk A niet kunnen wat in de buurkerk B, een samenwerkingsgemeente, opeens wel

'Als je een goede reden hebt, kun je afwijken van de afspraken binnen het kerkverband'

tot de mogelijkheden blijkt te horen? Vorig jaar heb ik als redacteur van het Handboek van de Gereformeerde Kerken die kerken een aantal vragen voorgelegd over het zingen van Opwekkingsliederen. Tachtig waren er aange- wezen om te zingen door de deputaten kerkmuziek, op verzoek van de synode. Maar een aanzienlijk deel van de kerken zingt zonder gewetenswroeging ook andere liederen dan de aangewezen tachtig. Geen wonder: als het enige cri- terium dat gesteld wordt de vraag is of er geen dwalingen in voorkomen, dan kan, hoop ik, de gemiddelde plaatselij- ke kerkenraad daar even goed antwoord op geven als de deputaten.

Nieuwe structuren Wie een beetje rondstruint op internet komt ze overal tegen: projecten van gemeentestich- ting. Een aantal daarvan wordt ook gesteund vanuit het vrijgemaakte kerkverband, via een ingenieus systeem waarbij het zwaartepunt van de finan- ciële hulp ook bij het dichtstbijzijnde verband komt te liggen. Daar gebeuren mooie dingen waar iedereen blij om is. Christus zelf zegt uitdrukkelijk dat de blijdschap over die ene zondaar die zich bekeert groter is dan die over de 99 schapen die bij de kudde gebleven zijn. Tegelijk zijn het werkplaatsen voor nieuwe manieren van kerk-zijn, die behoorlijk kunnen afwijken van de tra- ditionele. De Protestantse Kerk van Ne- derland heeft daarvoor ruimte gemaakt in de nieuwe visienota: de hartslag van het leven. Je hoort bijvoorbeeld steeds meer geluiden dat de traditionele manier van kerk-zijn met parochiale structuren achterhaald is. Deze ruimte voor experiment in de laboratoria van nieuwe kerkelijke manieren heeft zijn uitstraling ook naar de traditionele gemeenten. Je houdt het niet vol om in

Amsterdam die ruimte te waarderen en in Halfweg-Zwanenburg (ik noem met opzet een gemeente die al heel lang geleden opgeheven is) alles bij het oude te laten.

Er zijn dus eroderende invloeden op het kerkverband dat deze nieuwe winden met of zonder leer in ieder geval voor een deel zelf opgeroepen heeft.

Afspraak Wat is dan het vervolg? Er zijn altijd wel gemeenten geweest die binnen het kerkverband een eigen koers wilden varen. De reactie was dan vaak: afspraak is afspraak – een belangrijk Bijbels principe, zie bijvoor- beeld Psalm 15:4: zijn eed breekt hij niet, al brengt het hem nadeel. Dus ook als je achteraf gezien of door groeiend inzicht het eigen- lijk anders zou willen, blijf je trouw aan de afspraak, die je alleen samen kunt wijzigen. Voor het kerkverband is dat duidelijk: wie moeite heeft met bepaalde besluiten, moet zich tot de kerkelijke vergadering wenden die deze besluiten genomen heeft; alleen die kan de praktijk veranderen. Dit is overi- gens ook vastgelegd in artikel 84 van de huidige kerkorde. Dr. H.J.C.C.J. Wilschut wijst daarop als hij op de website www.gereformeerdekerkblijven.nl de mening van ds. W.van der Schee over de mid- dagdienst bespreekt. Je kunt wel vinden dat de praktijk van de middagdienst een keuze van iedere kerk zelf is, maar zolang de kerkordelijke afspraak daar- over niet veranderd is, moet je je wel inspannen om de bestaande praktijk te handhaven.

Hier is geen speld tussen te krijgen. Toch heb ik de indruk dat een dergelijk beroep op artikel 84 in 2012 minder ef-

fectief is om de kerkelijke schapen weer in het hok te krijgen dan vroeger. Er is in twintig jaar tijd veel veranderd. De vraag naar nut en noodzaak van de ge- maakte afspraken klinkt steeds luider. En de bereidheid om bij het afgespro- kene te blijven wordt steeds minder. Ook hier is erosie van het kerkverband op te merken, maar dan op een andere manier dan wat betreft de liturgie.

Inhoudelijk gesprek Nadruk op de formele kant helpt dus niet voldoende. Overigens doet dr. Wilschut dat niet op zijn website; hij gaat wel degelijk op de inhoud in: waarom eigenlijk een twee- de kerkdienst? En artikel 84 van de KO helpt tegelijk om dat gesprek wat lichtvoetig te houden. Soms hoor je nog wel eens dat wat een synode eenmaal besloten heeft, niet gewijzigd mag worden, ten- zij je op grond van Schrift of kerkorde kunt aantonen dat het besluit niet deugt. Dat staat in art. 31 van de KO, maar dit artikel gaat niet om de vraag of er discussie mogelijk is over kerkelijke besluiten.

Die mogelijkheid is er natuurlijk altijd. Art. 31 heeft betrekking op iets anders, namelijk dat iemand die vanuit een ervaren onrecht de kerkelijke vergade- ring benadert, zich wel moet houden aan de uitspraak ervan. Artikel 84 heeft het over het belang van de kerken als aanleiding tot wijziging. Dat is een heel wat minder zwaar geladen discussie. Daarbij kan van alles een rol spelen.

Drie cirkels Laten we die ruimte dan ook gebruiken. Maar daar zit wel een probleem. Gebeurt dat ook? Ik zie drie gespreksplatforms die min of meer los van elkaar functioneren. Allereerst

In twintig jaar is

er veel veranderd.

De vraag naar nut

en noodzaak van

gemaakte afspraken

klinkt steeds luider'

Erosie is een natuurlijk proces en levert vaak fraaie landschappen op, zoals het beekdal van de Drentsche Aa ///

de klassieke bladen: kerkbodes, De Reformatie en Nader Bekeken, elk met hun eigen kleur en lezerspubliek. Soms voorspelbaar qua inhoud en opstelling, vaak de moeite waard om er kennis van te nemen. Daarnaast de blogosfeer van mensen die op persoonlijke titel, zonder redactie die meeleeft, op het internet hun eigen ideeën uitdragen. Een blogosfeer is een serie van weblogs die naar elkaar verwijzen. Het vernieuwende balletje speel je elkaar toe. Frisse ideeën in overvloed, maar blijft het niet in het eigen kringetje hangen? En in de derde plaats de websites van mensen die hun grote zorgen hebben over de ontwikkelingen. Ik noemde al: www.gereformeerdekerkblijven.nl, maar ook www.eeninwaarheid.nl maakte een doorstart. Als schrijver van het jaaroverzicht probeer ik op de hoogte te blijven van wat er in die cirkels te vinden is en wat er gezegd en beweerd wordt. Ik moet dat beroepsmatig. Maar wie houdt alles bij? '.....(vul maar een blad in) lees ik niet meer. Te voorspelbaar, geen tijd, voor mij niet inspirerend.'

Natuurlijk gaan de scribenten uit die drie cirkels wel eens op elkaar in. Ze verwijzen naar elkaar en verwonderen zich over standpunten uit de andere cirkel, soms in veroordelende zin. En soms raken de cirkels elkaar, als schrijvers uit

de ene cirkel ook van zich laten horen in de andere. Blogger ds. Wim van der Schee schrijft zo nu en dan in De Reformatie bijvoorbeeld. Maar het gesprek over de inhoud wordt vooral binnen de eigen cirkel gevoerd. Soms zijn er uitzonderingen, zoals op het congres rond homoseksualiteit, georganiseerd vanuit de Theologische Universiteit in januari van dit jaar.

Inhoud en kerkverband Kan het kerkverband een rol vervullen voor dat inhoudelijke gesprek? Ds. Sape Braakma gooide daarover een steen in de vijver in 2010. Kunnen de kerken niet beter een kring gaan vormen die vooral bij elkaar komt om elkaar te bemoeiden? Het artikel is nog te vinden op de website van de kerken, www.gkv.nl. De vraag is eigenlijk: is er ruimte voor een inhoudelijk gesprek binnen het kerkverband? Het was een droom, een wensbeeld. Toch zit in die wens ook een uiting van een veranderende cultuur. Je bent veel meer kind van je tijd dan je door hebt op het moment waarop je leeft. Wie bijvoorbeeld zegt van Opwekkingsliedertjes: die zijn mij te modern, is veel meer beïnvloed door de geest van het individualisme dan hij of zij zelf beseft. Zijn gevoel erbij is de maat van de besproken dingen.

Ons kerkverband laat nu in zijn functioneren nog veel van voorbije jaren zien. Er zit veel beheersingsdenken in de manier waarop de kerkelijke regels geformuleerd zijn en dat roept in deze tijd waarin netwerken steeds belangrijker worden juist daarom veel weerstand op. Kun je die cultuur van vandaag niet vruchtbaar maken voor je denken over de manier waarop we als kerken met elkaar omgaan: uiterlijk misschien lossen, maar innerlijk meer op elkaar betrokken?

Nieuw landschap Ik begon met het beeld van erosie op het heideveld waar een kleine woestijn ontstaat. Er zijn ook mooiere voorbeelden te noemen. Drenthe kent de beekdalen, waarbij de waterlopen zich door de in die provincie aanwezige kleilagen gevreten hebben en gezorgd hebben voor een vaak fascinerend landschap. Zo is het natuurlijke proces verlopen. Als het om de kerken gaat, spelen de kerken zelf een rol in het proces van erosie. De keuzes die we met elkaar maken, beïnvloeden het eindresultaat. Komt er een woestijn, of een fascinerend nieuw gevormd landschap? Om dat eindresultaat te beïnvloeden, is een inhoudelijk gesprek onmisbaar.

Huisbezoek

TEKST: RONALD WESTERBEEK, KERKPLANTER EN SAMEN MET ZIJN VROUW NIENKE TEAMLEIDER VAN ICF AMERSFOORT

Het leuke van een kerkplanting is dat je zo'n beetje alles opnieuw mag bedenken. Je maakt echt een frisse start. In Grace Church doen we nauwelijks dingen omdat die 'nu eenmaal horen in een gereformeerde kerk'. We zijn dat wel uit volle overtuiging, maar onze mengelmoe van culturen vraagt doorgaans een andere vormgeving van het kerk-zijn. Een van de dingen die sneuvelden was het huisbezoek.

Hiervoor in de plaats kwamen wekelijkse huiskringen, wij noemen ze 'life groups'. Hier delen we ons dagelijkse leven en groeien we in discipelschap – we eten met elkaar, hebben spontane gesprekken over het leven als christen in Nederland, over opvoeding, over cultuurverschillen en hoe daarmee om te gaan, over hoe een goed huwelijk eruit zou moeten zien, over brandende geloofsvragen, afijn, over lief en ook veel leed. Het is de plek waar we voor elkaar zorgen, elkaar in gebed bij Christus brengen, de Bijbel openen en

samen groeien. En ook veel lol hebben, trouwens.

In zo'n veilige kring komt veel aan de orde. En toch: we merkten dat er dingen zijn die in de groep niet gedeeld worden – soms zijn problemen te pijnlijk of culturele taboes te dwingend. Voor het 'zwaardere pastorale werk' hebben we een pastoraal counseling team, waarin ook de pastor en beide oudsten meedraaien. Maar tussen 'life group' en counseling team gaapte een gat. We besloten dit te bespreken in de maandelijkse kerkenraadsvergadering van ICF Amersfoort, waar we als oudsten en teamleiders van Grace Church en Oase samenkomen. 'Wij doen maandelijkse huisbezoeken,' zei Rieneke Nijland, teamleider van Oase. We rolden zo ongeveer van onze stoel. 'Huisbezoeken? Terwijl jullie net als wij wekelijkse huiskringen hebben?!' 'Nou ja, als er problemen zijn gaan we natuurlijk vaker op bezoek,' reageerde Rieneke verontschuldigend. 'En problemen zijn

er vaak, de helft van onze Arabieren is ex-moslim, nog maar net gedoopt en erg op zoek naar wat het betekent om als christen te leven.'

Vorige maand hebben we besloten om ook in Grace Church het huisbezoek in ere te herstellen. Misschien niet maandelijks, maar wel geregeld – afhankelijk van de pastorale situatie. De huisbezoeken worden afgelegd door de kringleiders, dus steevast in een m/v-koppel. En om de kringleiders beter toe te rusten en begeleiden in hun pastorale verantwoordelijkheid, stellen we een godsdienstpastoraal geschoolde kringleiderscoach aan. Zo zijn er meer dingen uit de gereformeerde traditie die we hier op het zandingsveld herontdekken en – soms in een ander jasje – invoeren, niet 'omdat het nu eenmaal hoort' maar omdat het eenvoudigweg goed is. Dat zijn mooie lessen.

WWW.DEREFORMATIE.NL

De redactie van De Reformatie stelt het erg op prijs als u uw mening geeft over het blad in het algemeen of over een specifiek nummer. Via mail, Twitter (@DeReformatie), de eigen website en via de post is de redactie bereikbaar. Adressen vindt u in de colofon. Voor het meedenken over en vragen stellen bij komende thema's kunt u dezelfde kanalen gebruiken.

Bij het thema *De jeugdleider – leraar en leerling* kunt u reageren op de volgende stelling:

Als een jeugdleider achter Jezus aangaat, volgen de jongeren hem/haar vanzelf

De nummers tot aan de zomervakantie zijn, onder voorbehoud, gewijd aan deze thema's:

18 mei: gemeenteopbouw door geloofsopbouw. In dat nummer zal ook het onderwerp *Kind en avondmaal* nogmaals aan de orde komen; 1 juni: nut en noodzaak van de generale synode, met onder andere een interview met ds. Roel Prins en ouderling Jen Feenstra; 15 juni: evangelische christenen in beweging, naar aanleiding van het verschijnen van het boek *Evangelical Theology in Transition* en de presentatie daarvan op een symposium van de VU; 29 juni: extra dik zomernummer over het thema Blijdschap. Het eerder aangekondigde thema *Het duiden van Gods daden* schuift door naar na de zomervakantie.

Evangelieverkondiging en het onrecht in Papua

TEKST: AAD KAMSTEEG, O.A. VOORMALIG COMMENTATOR BUITENLAND VOOR HET ND EN DE EO, EN BESTUURSLID VAN DE STICHTING ZELFBESCHIKKING MOLUKKERS EN PAPOEA'S (ZMP) ///

Recent is Gerrit Roelof de Graaf gepromoveerd aan de TU in Kampen op een proefschrift onder de titel *De wereld wordt omgekeerd*. In dit omvangrijke en goed leesbare boekwerk gaat het om de 'culturele interactie tussen de vrijgemaakt-gereformeerde zendelingen en zendingsmedewerkers en de Papoea's van Boven Digoel (1956-1995).'

Over de Papoea's van het huidige Papua zijn in ons land onder gereformeerde christenen een paar zaken onomstreden. Ten eerste bestaat tussen de Papoea's en Nederland historisch en moreel gezien een bijzonder band. Ten tweede gaat het wanneer missionarissen en zendelingen er het evangelie brengen, om ziel en lichaam, zowel om individuele verlossing als om beëindiging van oorlog, ziekte en lijden. En in de derde plaats is in een wereld vol structureel geweld en onrecht bezinning gewenst over de vraag welke plaats het streven naar gerechtigheid hoort te hebben in denken en doen van zendelingen en zendingsmedewerkers.

Politiek Het genoemde proefschrift besteedt ook aandacht aan wat ik nu maar even de politiek noem. Hier en daar wordt het terloops genoemd, maar vooral hoofdstuk 5, *De vaart der volken*, gaat erover. Er wordt enig inzicht gegeven hoe de zending omging met het Indonesisch bestuur, de onafhankelijkheidsbeweging OPM (Organisasi Papua Merdeka) en met misstanden sinds 1962, de Nederlandse bestuurs- en later soe-

reiniteitsoverdracht.

Die overdracht was er niet zomaar gekomen. In 1961 geeft Nederland, dat ten behoeve van de Papoea's het recht op zelfbeschikking wil honoreren, de bevolking van Nieuw-Guinea een eigen volkslied, vlag en parlement. Maar onder Indonesische oorlogsdreiging en zware internationale druk, waarbij vooral de Verenigde Staten een rol spelen, gaat Den Haag in augustus 1962 akkoord met het Verdrag van New York.

Daarin wordt ingestemd met bestuursoverdracht aan de Republiek Indonesië, nadat de VN korte tijd voor het bestuur verantwoordelijk zal zijn.

De garantie voor zelfbeschikking is met de belofte in het akkoord over een 'Daad van Vrije Keuze' in 1969 flinterdun geworden. In dat jaar worden inderdaad in strijd met internationaal gebruik en in lijn met het Indonesische politieke streven door Jakarta 1025 Papoease kiezers geselecteerd. Zij worden met het geweer op de borst gedwongen voor aansluiting bij de Republiek te kiezen.

De uitslag wordt vervolgens door de meerderheid van de Algemene Vergadering van de VN en zonder Nederlands protest geaccepteerd.

Levensgroot contrast Gerrit de Graaf constateert ten aanzien van de overdracht in 1962 aan Indonesië 'een levensgroot contrast tussen de houding van de zendelingen op Nieuw-Guinea en de houding van het thuisfront'. Dat

verschil bleef overigens

langer bestaan. Zowel in het toenmalige Gereformeerd Gezinsblad als bij het GPV keerde men zich overtuigd tegen Indonesische pogingen om het woongebied van de Papoea's met dwang in handen te krijgen. Onafhankelijkheidsstrijders als Marcus Kaisiepo en Nicolaas Jouwe konden ook later rekenen op vrijgemaakt-gereformeerde

steun. De Graaf constateert dan dat waar zendelingen sympathie hadden voor de strijd van de Papoea's, zij 'dit niet structureel met de Papoea's communiceerden'.

'Hoe kwam het op grond van dezelfde confessionele geloofsbasis tot zo'n verschillende toepassing?'

Voor een deel is het contrast te verklaren uit verschil in taak, roeping zo men wil, tussen zendeling en politicus respectievelijk journalist. Vrees het gebied te worden uitgezet, zal ook een rol hebben gespeeld. Tevens zal er verschil in perspectief zijn geweest. Zendingen waren geconcentreerd in Boven Digoel, waar het Indonesische leger kennelijk pas rond 1984 meer te maken kreeg met OPM-activiteiten waartegen bruut werd opgetreden. Krant en politiek op hun beurt kregen brede informatie van mensenrechtenorganisaties, Papoease bannelingen en andere bronnen over wat ook elders in Papua gebeurde.

Verschillen Maar dat kan toch niet alles zijn geweest. Mijns inziens ligt de vraag op tafel hoe het kwam dat men, terwijl men dezelfde confessionele geloofsbasis had, toch tot zo'n verschillende toepassing kwam. Een voorbeeld. De Graaf constateert dat de zendingen zich op basis van Romeinen 13 'verrassend snel' neerlegden bij de nieuwe realiteit van het Indonesisch bestuur. In Nederland echter werd ook gewaarschuwd voor 'gekroonde rovers': is louter het feit van een machtsgreep – 1962: militaire dwang, 1969: volslagen vervalste volksraadpleging – voldoende om 'verrassend snel' als overheid erkend en gehoorzaamd te worden? Ook over een eventueel recht van opstand zou doorgesproken kunnen worden. De zendingen stelden zich op basis van drie door ethicus Jochem Douma genoemde voorwaarden – a) systematische schending van mensenrechten, b) representativiteit opstandelingen en c) kans van slagen – op het standpunt

dat de Papoea's geen recht van opstand hadden. Leden van de OPM werden daarom tuchtwaardig, ook omdat in OPM-kringen eveneens gruwelen werden begaan.

Ik heb in mijn journalistiek veel aan Douma gehad. Maar De Graaf signaleert dat de zending de werkelijkheid ten aanzien van de eerste twee voorwaarden onjuist inschatte. Er was wel degelijk sprake van structureel onrecht en de OPM genoot wel degelijk 'een ongewoon hoge legitimiteit onder de bevolking'. Zelf concludeerde ik slechts op basis van voorwaarde nummer drie – 'het einde van een opstand zal mogelijk erger zijn dan het begin' – dat een mogelijk recht van opstand geen *plicht* inhoudt.

Hartverscheurend Gaat het louter om een stukje min of meer interessante geschiedenis? Nou nee. Over vooral het civiele Indonesische bestuur en de houding van Papoea's is De Graaf genuanceerd. Maar enkele van zijn constatering liegen er toch niet om. Papoea's moesten 'Indonesianiseren', waardoor hun cultuur en zij zelf gemarginaliseerd werden. Internationale en lokale rapportage dat sinds 1962 zo'n 150.000 Papoea's door het leger zijn gedood, worden door de auteur niet tegen gesproken. Transmissie diende mede om de inheemse bevolking te controleren. Grondrechten werden geschonken, enzovoort. Vragen: Werd door de zending bij overheden gepro-

testeerd? Klonk in het onderwijs aan de Papoea's concreet door dat God van onrecht gruwet? Hoe stelden de ook in Papua actieve Gereformeerde Gemeente en de rooms-katholieke missie zich in dit verband op?

Indonesië probeert berichtgeving vanuit Papua tegen te houden. Dankzij moderne communicatiemiddelen lukt dat nauwelijks. Daardoor kan iedereen weten dat, vergeleken met de door De Graaf bestudeerde periode, de mensenrechtensituatie niet of nauwelijks verbeterd is. De getuigenissen bijvoorbeeld van moedige Papoea-christenen in het boek *De Getuigenissen* en tijdens de laatste Papua Solidariteitsdag zijn hartverscheurend. Wat mogen die Papoea's van de zending verwachten? En helaas, Papua is niet het enige gebied waar onrecht ten hemel schreit.

N.a.v. Gerrit Roelof de Graaf, *De wereld wordt omgekeerd*. ADChartas reeks nr. 20. Barneveld (Uitgeverij Vuurbaak), 2012. 592 pagina's, € 29,75.

Velden vol diamanten

Ter gelegenheid van het 35-jarig jubileum van de Evangelische Hogeschool verscheen de bundel *Velden vol diamanten*. Directeur Els van Dijk heeft vele columns geschreven voor diverse bladen. Dit boekje bevat 35 van die columns. De bundel is rijk geïllustreerd met natuurfoto's. 128 p., €12,50

Buijten & Schipperheijn Motief
www.buijten.nl – in de boekwinkel

NIEUWS EN PERSBERICHTEN

CURSUS NIEUWE TESTAMENT

Leren luisteren naar apostelen en evangelisten – onder deze titel start dit najaar een cursus Nieuwe Testament. Deze cursus zal gegeven worden door prof. dr. J. van Bruggen, als een soort vervolg op de cursus Oude Testament die in het verleden gegeven werd door prof. dr. J. Douma en ds. A. Verbree. De cursus is bedoeld om ons inzicht in het Nieuwe Testament te vergroten, ons te helpen bij het persoonlijk Bijbellesen en ons mondiger te maken bij het Bijbelgebruik in onze tijd.

De planning van de eerste serie lezingen, over het begin van het Nieuwe Testament, is als volgt:

- 10 oktober: Het evangelie van het begin (Marcus);
- 24 oktober: De profeet van het begin (Johannes de Doper);
- 14 november: De geboorte aan het begin (Jezus' geboortegeschiedenis volgens Matteüs en Lucas).

Locatie: Kerkgebouw De Voorhof, Gijsbrechtgaarde 101, Apeldoorn. Tijd: 20:00- 22:00. Aanmelden en meer informatie: www.cursusnt.nl.

BIJBELSTUDIEDAG BARNEVELD

De Bijbel lezen, uit de Bijbel leren en vanuit de Bijbel leven – daar draait het om bij de Bijbelstudiebond. D.V. op dinsdag 8 mei aanstaande zal de Bijbelstudiedag gehouden worden in De Veluwehal Barneveld. Het thema van de dag is: Doop – einde en nieuw begin, met als sprekers dr. Hans Burger en dr. Hans Schaeffer, beide als onderzoeker verbonden aan de TU in Kampen. Zij zullen het thema vanuit de Bijbel inkleuren en de praktische uitwerking onder woorden brengen. Verder werken mee Bertus Lap, organist/pianist, Kinderkoor o.l.v. Jetze Baas en Ruurd Walinga, cabaret. De dag begint om 10.30 uur. Entree: € 15,00 inclusief een kop koffie/thee met koek en een kop soep. Voor meer informatie: www.bijbelstudiebond.nl. De Bijbelstudiedag is ook te volgen via www.opkijken.nl

UIT DE KERKEN

Beroepbaar: Gertjan Oosterhuis, Zeewolde tel. 06 53557083/ 036 5225798, e-mail: goosterhuis@me.com.

Beroepen: Te Utrecht (Centrum): J.R. Douma te Haarlem. Te Wetsinge-Sauwerd: kandidaat W. Jagersma te Kampen. Te Zuidwolde i.c.m. Ruinerwold-Koekange. Te Mussel: kandidaat J.M. Beute te Kampen. Te Zaamslag: kandidaat P.A. Slager. **Bedankt:** Voor Balkbrug: C. van Dijk te Capelle aan den IJssel-Noord.

INTERNATIONALE CURSUS DVN

De Verre Naasten is de uitvoerende organisatie van Deputaten Zending, Hulpverlening en Training van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt in Nederland.

De Verre Naasten helpt wereldwijd kerken met groeien, Gods liefde bekendmaken en armoede en onrecht bestrijden. Dat doen ze in samenwerking met lokale kerken of christelijke organisaties. Van 29 mei tot en met 19 juni vindt de Internationale Cursus plaats. Van over de hele wereld komen dertig predikanten en kerkleiders naar Nederland om na te denken over de verhouding tussen het christelijk geloof en andere godsdiensten/religies rondom het thema: 'No other Name; the Christian message in a non-Christian world'. Dit thema is door buitenlandse partners zelf aangedragen omdat zij hier in hun dagelijkse praktijk veel mee te maken hebben.

In de weekenden (zondag 10 en zondag 17 juni) gaan zij het land om kerken te bezoeken. Via de website van De Verre Naasten (www.deverrenaaasten.nl) kunt u deze deelnemers al een beetje leren kennen. Iedere week stellen vijf deelnemers zich voor. Zij kijken er naar uit om hun verre naaste (u dus!) te ontmoeten.

De C van Cadeautje.

Wij snappen dat u voorzichtig met uw geld omgaat en komen u daarom graag tegemoet.

Nu gratis 2 weken het Nederlands Dagblad

Bel 0342 411711 of kijk op nd.nl/2weken

nd©

DE KRANT MET DE C

